

TEXNOLOGIYA DARSLARIDA O'QUVCHILARNI "MILLIY
HUNARMANDCHILIK" ISHLARIGA QIZIQTIRISH

Alixodjayeva Kamolatxon Kazimovna

Qo'qon shahar 6-maktab

Texnologiya fani o'qituvchisi

Qo'chqarova Shahzodabegim

Qo'qon Davlat Pedagogika Instituti

Talaba

Annotasiya: So'nggi yillarda milliy hunarmandchilik ishlarining texnologiya darslariga qo'shilishi muhokama mavzusi bo'lib, ko'plab o'qituvchilar va siyosatchilar an'anaviy hunarmandchilikni zamonaviy texnologiyalar bilan birlashtirishning potentsial afzalliklarini tan olishmoqda. Milliy hunarmandchilik ishlarini texnologiya darslariga kiritish orqali o'qituvchilar o'quvchilar uchun yanada qiziqarli va madaniy jihatdan dolzarb o'quv tajribasini yaratishi mumkin. Ushbu maqolada milliy hunarmandchilik ishlarini texnologiya darslariga kiritish o'quvchilarni texnologik ta'limga qiziqtirish, madaniy merosni targ'ib qilish va 21-asr uchun zarur ko'nikmalarni rivojlantirishning samarali usuli bo'lishi mumkinligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: milliy hunarmandchilik darslari, texnologik o'zgarishlar, zamonaviy metodlar, potentsial afzalliklari

Kirish: Milliy hunarmandchilik ishlarini texnologiya darslarida o'quvchilarni jalb qilishning asosiy afzalliklaridan biri shundaki, u o'quvchilarning qiziqishi va motivatsiyasini oshirishga yordam beradi. An'anaviy texnologiya darslari ko'pincha mavhum tushunchalar va nazariy tamoyillarga qaratilgan bo'lib, ular ba'zi o'quvchilar uchun

noaniq bo'lishi mumkin. Milliy hunarmandchilik ishlarini o'z ichiga olgan holda, o'qituvchilar o'quvchilarga tamoyillarni aniq va amaliy qo'llashni ta'minlashlari mumkin, bu esa o'quv tajribasini yanada yoqimli va interaktiv qiladi. Masalan, o'quvchilar zamonaviy materiallar va texnikalardan foydalangan holda yog'och o'ymakorligi yoki to'qimachilik kabi an'anaviy hunarmandchilikni loyihalash va yaratish uchun kompyuter yordamida loyihalash (SAPR) dasturidan foydalanishlari mumkin. Ushbu yondashuv an'anaviy hunarmandchilik va zamonaviy texnologiyalar o'rtasidagi tafovutni bartaraf etishga yordam beradi, bu esa o'quv tajribasini o'quvchilar uchun yanada dolzarb va qiziqarli qiladi.

Ushbu sohadagi tadqiqot natijalarining ko'payishi bilan o'qituvchilar tomonidan o'qitishda texnologiya integratsiyasi nafaqat o'quvchilarni turli fanlarga, shu jumladan san'at, matematika, fan yoki musiqaga undaydi, balki o'quvchilarning chiqishlari va o'quv natijalarini yaxshilaydi. Praja (2007) ma'lumotlariga ko'ra, texnologiya turli xil o'quv uslublari, qobiliyat darajalari va ijtimoiy va madaniy kontekstlarga ega bo'lgan turli xil o'quvchilar guruhini rag'batlantirish va jalb qilish orqali o'qitishda motivatsion vosita sifatida ham ishlaydi. O'qituvchilar samarali o'quv natijalarini yaratishlari kerak, va motivatsiyaning yetishmasligi va o'qishga ijobiy munosabat o'quvchilarning o'qishiga to'sqinlik qiladi. So'nggi yillarda o'rganishga qiziqishni oshirish uchun turli mavzularda turli xil dasturlardan foydalanilmoqda; ammo, hunarmandchilik sohalarida qo'llaniladigan texnologik dasturlar cheklangan. Bu, ayniqsa, amaliy yo'naltirilgan va bilimga yo'naltirilgan texnologiyani o'rganayotgan o'quvchilarga tegishli. Bu muammolarni hal qilishda, ishlarni bajarishda va improvizatsiya bilan shug'ullanishda o'quvchilarning algoritmik fikrlash va ko'nikmalarini sinovdan o'tkazadi.

Yigirma birinchi asrdagi sinf-bu axborotga boy va texnologiyaga asoslangan o'quv muhiti. O'nlab yillar davomida o'qituvchilar o'quvchilarga mazmunli o'quv dasturini taqdim etish va yigirma birinchi asr ko'nikmalarini egallash uchun o'z mavzularining ajralmas qismi sifatida integratsiyalashgan texnologiyaga ega. Sinfda o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini oshirishi mumkin bo'lgan kooperativ ta'lim, loyiha asosida o'rganish, muammoli ta'lim va guruh muhokamasini o'z ichiga olgan turli xil o'quv-ta'lim modellari amalga oshiriladi. Texnologiya integratsiyasi o'quvchilarga texnologik savodli bo'lish, hal qilinishi kerak

bo'lgan muammolarni aniqlash, fikrlash, rejalashtirish va qaror qabul qilish, resurslardan foydalangan holda loyihalarni yakunlash va natijalarni baholash va yetkazish imkoniyatini beradi. Mantiqiy asos o'quvchilarni ular uchun shaxsiy ahamiyatga ega bo'lgan artefakt bilan shug'ullanishga va ma'no topishga undash edi.

Milliy hunarmandchilik atrofidagi vaziyatni qayta ko'rib chiqish, ularni o'tmishning oddiy qoldiqlari sifatida idrok etishdan tashqariga chiqish demakdir. Buning o'rniga, biz ularning zamonaviy ahamiyatini va shaxsiy ifoda etish imkoniyatlarini ta'kidlashimiz kerak. Bunga milliy hunarmandchilikning ko'p qirraliligi va moslashuvchanligini namoyish etish, ularni zamonaviy hayotga qanday singdirish mumkinligini ta'kidlash orqali erishish mumkin. Masalan, an'anaviy texnikani zamonaviy estetika bilan uzluksiz birlashtirgan zamonaviy rassomlarni namoyish etish o'quvchilarni milliy hunarmandchilikni badiiy ifodaning dinamik va dolzarb shakli sifatida ko'rishga ilhomlantirishi mumkin.

Tajribali ta'lim haqiqiy qiziqishni rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Amaliy seminarlar va namoyishlar o'quvchilarga hunarmandchilik bilan aniq aloqani ta'minlaydi, bu ularga materiallar, asboblari va texnikalar bilan bevosita shug'ullanishga imkon beradi. Ushbu interaktiv mashg'ulotlar muayyan yosh guruhlariga moslashtirilishi mumkin, bu esa qiziqarli va boyituvchi tajribani ta'minlaydi. Misol uchun, an'anaviy kulolchilik bo'yicha seminar o'quvchilarni hunarmandchilik tarixi, ishlatiladigan turli xil loy turlari va kulolchilikni shakllantirish va bezashning asosiy texnikasi haqida bilishni o'z ichiga olishi mumkin.

Milliy hunarmandchilikni o'quv dasturiga kiritish o'rganish va qadrlash uchun tizimli asos yaratishi mumkin. Bunga hunarmandchilikni tarix, geografiya va san'at kabi mavzular bilan bog'laydigan o'zaro faoliyat loyihalar orqali erishish mumkin. Masalan, o'quvchilar ma'lum bir hunarmandchilikning tarixiy kelib chiqishi, uning turli mintaqalardagi madaniy ahamiyati yoki mahalliy iqtisodiyotga ta'sirini o'rganishlari mumkin edi. Bunday loyihalar nafaqat hunarmandchilik haqidagi tushunchalarini chuqurlashtiradi, balki tanqidiy fikrlash va tadqiqot qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Texnologiya o'quvchilarni milliy hunarmandchilikka jalb qilish uchun kuchli vosita bo'lishi mumkin. Mashhur hunarmandlarning ishlarini namoyish qilish, bosqichma-bosqich

darsliklar taqdim etish va hunarmandchilik ustaxonalariga virtual sayohatlarni taklif qilish uchun YouTube, Instagram va ta'lim veb-saytlari kabi onlayn platformalardan foydalanish ushbu an'analarni kengroq auditoriya uchun ochiq qilishi mumkin. Interfaol onlayn o'yinlar va simulyatsiyalar o'quvchilarni turli xil hunarmandchilik bilan bog'liq texnika va jarayonlar bilan tanishtirish, o'rganishni ham qiziqarli qilish uchun ishlatilishi mumkin.

Jamiyatni jalb qilish milliy hunarmandchilikka egalik va mas'uliyat hissini tarbiyalashda juda muhimdir. Mahalliy hunarmandlar va hunarmandchilik tashkilotlari bilan hamkorlik o'quvchilarga to'g'ridan-to'g'ri mutaxassislardan o'rganish, jamoat tadbirlarida qatnashish va ushbu an'analarni saqlash va targ'ib qilishga hissa qo'shish imkoniyatini beradi. Tajribali hunarmandlar bilan birga ishlash orqali o'quvchilar hunarmandchilikning nuanslari, madaniy ahamiyati va mahalliy hamjamiyatni shakllantirishdagi o'rni haqida qimmatli tushunchalarga ega bo'lishlari mumkin.

O'quvchilarning qiziqishini oshirishdan tashqari, milliy hunarmandchilik ishlarini texnologiya darslariga kiritish madaniy meros va qadr-qimmatni targ'ib qilishga yordam beradi. Ko'pgina milliy hunarmandchilik ishlari mamlakat madaniy o'ziga xosligining muhim qismidir va ularni texnologiya darslariga kiritish orqali o'qituvchilar ushbu madaniy merosni saqlash va targ'ib qilishda yordam berishlari mumkin. Masalan, Yaponiyada yog'ochdan yasalgan bosma an'anaviy hunarmandchilik mamlakat madaniy merosining muhim qismidir va uni texnologiya darslariga kiritish orqali o'qituvchilar o'quvchilar orasida ushbu an'anaviy hunarmandchilikni qadrlashga yordam berishlari mumkin. Ushbu yondashuv o'quvchilar o'rtasida milliy g'urur va o'ziga xoslik tuyg'usini shakllantirishga yordam beradi, chunki ular o'z mamlakatining madaniy merosini o'rganadilar va ular bilan shug'ullanadilar.

Bundan tashqari, milliy hunarmandchilik ishlarini texnologiya sinflariga kiritish 21-asr uchun muhim ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Bugungi tez o'zgaruvchan texnologik davrda o'quvchilar ijodiy fikrlashlari, hamkorlikda ishlashlari va yangi texnologiyalar va vositalarga moslashishlari kerak. Milliy hunarmandchilik ishlarini texnologiya darslariga kiritish orqali o'qituvchilar o'quvchilar orasida ushbu ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam berishlari mumkin. Masalan, o'quvchilar zamonaviy materiallar va

texnikalardan foydalangan holda an'anaviy hunarmandchilikni loyihalashtirish va yaratish, hamkorlik va muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish uchun jamoalarda ishlashlari mumkin. Bundan tashqari, o'quvchilar dizayn va yaratish jarayonida qiyinchiliklar va cheklovlarni engib o'tish, tanqidiy fikrlash va ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantirish uchun muammolarni hal qilish qobiliyatlaridan foydalanishlari mumkin.

Milliy hunarmandchilik ishlarini texnologiya darslariga qo'shishning yana bir afzalligi shundaki, u o'quvchilarga texnologiya va uning qo'llanilishi to'g'risida yaxlitroq tushuncha berishga yordam beradi. An'anaviy texnologiya darslari ko'pincha dasturlash tillari va dasturiy ta'minot kabi texnologiyaning texnik jihatlariga qaratilgan. Milliy hunarmandchilik ishlarini birlashtirib, o'qituvchilar o'quvchilarga texnologiyani, shu jumladan uning madaniy, ijtimoiy va tarixiy kontekstlarini yanada aniqroq tushunishlari mumkin. Masalan, o'quvchilar an'anaviy hunarmandchilikning tarixiy rivojlanishi va vaqt o'tishi bilan texnologik yutuqlar ularga qanday ta'sir qilganligi haqida bilib olishlari mumkin. Ushbu yondashuv o'quvchilarga texnologiya va uning jamiyatdagi o'rni haqida kengroq tushuncha berishga yordam beradi.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, milliy hunarmandchilik ishlarini texnologiya darslariga kiritish o'quvchilarni texnologik ta'limga qiziqtirish, madaniy merosni targ'ib qilish va 21-asr uchun zarur ko'nikmalarni rivojlantirishning samarali usuli bo'lishi mumkin. O'quvchilarga tamoyillarni aniq va amaliy qo'llashni ta'minlash orqali o'qituvchilar yanada qiziqarli va interaktiv ta'lim tajribasini yaratishlari mumkin. Bundan tashqari, milliy hunarmandchilik ishlarini texnologiya darslariga kiritish madaniy merosni qadrlashni targ'ib qilish, muhim ko'nikmalarni rivojlantirish va o'quvchilarga texnologiya va uning qo'llanilishi to'g'risida yaxlitroq tushuncha berishga yordam beradi. Texnologiya rivojlanishda va hayotimizda tobora muhim rol o'ynashda davom etar ekan, o'qituvchilar o'quvchilarni texnologik ta'limga jalb qilishning innovatsion va samarali usullarini topishlari juda muhimdir. Milliy hunarmandchilik ishlarini texnologiya darslariga kiritish o'quvchilarning ta'lim natijalariga ijobiy ta'sir ko'rsatishi va madaniy jihatdan dolzarb va qiziqarli o'quv tajribasini targ'ib qilish imkoniyatiga ega bo'lgan yondashuvlardan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Zaripova N.A. *O'quvchilarni tayyorlash metodikasini takomillashtirish sharoitida innovatsion faoliyat uchun kasb-hunar ta'limni axborotlashtirish. Diss.. p.f.f.d. (PhD) – T.: 2020. – 137 b.*
2. Muslimov N.A, Qo'ysinov O.A. *Mustaqil ta'limni tashkil etish kasb-hunar ta'limi o'qituvchilarini tayyorlashda. Metodik qo'llanma. - Toshkent: TDPU, 2006. - 46 b.*
3. *Xalqaro onlayn ilmiy-amaliy konferensiya materiallari "Umumiy o'rta ta'lim sifatini oshirish: mazmuni, metodologiya, baholash va ta'lim muhiti". 2020. Avgust, Toshkent.*
4. Muhamadiyeva N.Q. *ni takomillashtirishning ilmiy-nazariy asoslari Milliy hunarmandchilikning o'zgaruvchan tarkibiy qismlari // Uslubiy qo'llanma. © TerDU NMM nashriyoti, 2022 - 124 bet.*
5. Muhamadiyeva N.Q. *O'zgaruvchini takomillashtirish texnologiyalari Texnologiya ta'limida milliy hunarmandchilik komponentlari // Uslubiy qo'llanma. © TerDU NMM nashriyoti, 2022 - 112 bet*